

**Referat fra årsmøte i Forollhogna villreinvald.
Nordhauka flerbrukshus, Soknedal.
Lørdag 23. april 2016.**

Saker:

1. Åpning, valg av ordstyrer og møtereferent

Kjell E. Stenbro ønsker velkommen. Sivert Moen, åpnet årsmøtet ved å fortelle litt om kulturhistorie og kultur- og naturverdier i Soknedalen.

Villreinutvalgets leder, Hallvard Urset, takket for presentasjonen fra Moen og ønsket forsamlingen velkommen til årsmøtet.

Forslag til ordstyrer: Kåre Merket

Forslag til møtereferent: Kristin Lund Austvik.

Årsmøtets vedtak: Årsmøtet vedtok forslagene.

2. Velge 2 til å underskrive protokollen

Forslag til 2 til å underskrive protokollen: Arne Magne Lunaas og Kjell Arne Vinsnesbakk.

Årsmøtets vedtak: Årsmøtet vedtok forslagene.

Merket la fram sakliste og innkalling for vedtak av årsmøtet.

Årsmøtets vedtak: Sakliste og innkalling ble vedtatt av årsmøtet.

3. Årsmelding

Sekretær i villreinutvalget, Terje Borgos, foretok opprop og oversikt over antall møtte stemmer i henhold til første side i årsmeldinga. Til sammen 53 stemmeberettigede ble talt opp. Disse fordelte seg slik:

Benndalen 1

Budalen villreinvald 7

Dalsbygda 6

Dragås statsallmenning 4

Haltdal SA 4

Haugasetra 4

FO1 8

Magnillsjøan 2

Nyådalen 2

Nøkksjølen 2

Romundhaugen 0

Soknedal 3
Styggfjellet 0
Vingelen sameie 4
Hesjedal/Holden 6
Åsmarka 0

Øvrige fremmøtte: Villreinnemda, Tynset kommune, Os kommune, Holtålen kommune, Midtre Gauldal kommune, Rennebu kommune, Røros kommune samt Fylkesmannen i Hedmark.

Merket gjennomgikk så kjapt overskriftene i årsmeldinga og åpnet undervegs for kommentarer/spørsmål fra salen. Borgos viste årsmelding og viktige figurer i denne på storskjerm. Borgos viste til en feil i prosent tildelte fellingsstillatelser på liten og stor bukk i utsendte årsmelding. Dette var rettet opp av Borgos i årsmeldinga som ble framlagt på storskjerm. Borgos informerte også om at problemene med repeateren som er vist til i årsmeldinga nå er rettet opp. Det ble påpekt en tastefeil i tildelinga av dyr til Tolga kommune i 2015, dette ble rettet opp under møtet. Videre stod det i meldinga at det var en økning av fellingsprosenten, mens det motsatte var tilfelle, dette ble det også rettet opp i under møtet. Urset fortalte om arbeidet som er lagt ned med ny hjemmeside i 2015, samt arbeidet med jubileumsberetning i 2015 og hvorfor det ble en budsjettsprekk. Urset og Arne Nyaas fortalte kort om arbeidet med «Forollhogna 2016». Endring av navnet «Hognareinen» til «Forollhogna» er bevisst og for å påpeke at bladet i stor grad handler om mer enn kun rein. Bladet vil komme ut i 1500 eksemplarer. Nyaas forklarte også at arbeidet han har nedlagt med arbeid med ny nettside kom på kr 52.000,-, ikke 90.000,- som det kan virke som av regnskapet.

Urset fortalte at tilbakemeldingene på skolejakta er svært positive og at utvalget kommer til å fortsette med dette i samarbeid med nēmda.

Jakob Trøan, Vingelen kom med et spørsmål til utvalget: Det ble talt opp lite dyr under strukturtellinga. Tallene brukes blant annet som grunnlag for en sak som årsmøtet senere skal ta stilling til. Kan man stole på disse tallene?

Borgos: det ble talt opp flere dyr, men diktafonen til NINA streiket slik at mye tall kom bort. NINA fortalte imidlertid at fordelinga i disse flokkene man har mistet tallene for så ut for å være som i de opptalte flokkene. De registrerte tallene er relativt like som tidligere år, så sannsynligvis er det tall vi kan stole på.

Merket leste opp sluttordet i årsmeldinga.

Årsmøtet vedtok årsmeldinga som forelagt med de justeringer som ble gjort under møtet.

4. Regnskap

Kristin Røttum fra Bjørkan regnskap gjennomgikk balansen og regnskapet for villreinutvalget for 2015 post for post.

Regnskapet viser et underskudd på kr -180 180, noe mer enn budsjettet. Balansen er på kr 954 364 etter at underskuddet for 2015 er trukket fra.

Kåre Merket: Har vi oversikt over alle bøkene som tilhører villreinutvalget som finnes utplassert rundt om i bokhandler? Urset: Vi har ikke en fullstendig oversikt på dette, men vi har oversikt over hva som er solgt. Merket: Ønsker å anmode styret om å se nærmere på

dette slik at det ikke står som en inntektspost i regnskapet dersom det i realiteten ikke er det. Urset: Dette skal utvalget ta seg av å se nærmere på.

Årsmøtet vedtok regnskapet som forelagt.

Olav Strand holdt et foredrag i forkant av behandlingen av de innkomne sakene:

- Informasjon om overvåkingsprogrammet for villrein som Forollhogna er en del av:

Dette omfatter strukturtelling, kalvtelling (kalv/100 S/U i juli), slaktevekt, alder og kjevelengde i jaktmateriale og i noen grad beiterregistreringer. Overvåkingsprogrammene er 5-årige, neste periode «avsluttes» i 2017. Forollhogna har hatt store dyr, gode slaktevekter og en stabil bestand i lang tid. Ca 20 % vekt nedgang observert fra 1980-2005 hos kalv i Forollhogna. Nytt er ikke å se bare på slaktevekter og jaktmateriale; i framtida ønsker forskning å fokusere mer på «det som er igjen i fjellet».

Vi vet for lite i dag om sammenheng mellom slaktevekt, alder og takkantall hos bukker. Dette er det ønskelig å finne ut mer om for å kunne bruke det i forvaltninga.

Fra 4-5 års alderen vet vi at vekta betyr mindre for alder hos bukken.

Selektiv jakt: Dødeligheten hos 2-4 åringene er lav, mens fra 5 år og opp er det 60-80 % sjans for at bukkene skytes, hvert år. Dette fører til at vi «trykker alderen ned» hos bukken.

2001-2003: Økning av andel storbukk i avskytinga i Forollhogna gjorde seg tydelig på en nedgang i alderen hos den gjenlevende bukken.

Strukturtellinga 2015: Olav og Roy Andersen har drevet med strukturtelling i Forollhogna i lengre tid og har diskutert følgende: Det har vært vanskeligere å finne igjen dyra etter jakta for telling, har inntrykk av at de flytter seg mye etter jakt og at det er lite brunstaktivitet (mindre/seinere enn før). Har også observert sein brunstaktivitet, blant annet 2. november. Alt dette er inntrykk, men er dette reelt? Har vi seinere kalving også i Forollhogna som resultat av dette?

Ønsker at jegerne oppfordres til å ta bilde av felte dyr: utviklingstrekk hos kalver (alder), variasjon hos «litj bukk», utvikling av gevir og alderstrekk hos eldre bukk- grunnlag for «superbukk»- kategori i strukturtellingene- utvidelse av strukturtellingen. Ønsker også å be oppsynene om å samle inn blodprøver for måling av parasittbelasting.

- Kalveregistreringsprosjekt:

Ønsker å finne middeldato og spredning på kalvinga i Forollhogna og sammenligne med data innsamlet av Skogland, Borgos og Guldvik på 1980-tallet.

Prosjektet starter opp nå i helga og varer i en måneds tid- ca 20 mai. Lokalt oppsyn, SNO og NINA skal registrere. Dette er et pilotprosjekt som finansieres via det regionale villreinprosjektet i 2016. Dersom det ser ut for å være behov for å gå videre med dette prosjektet senere år (man finner at kalvinga er seinere eller mer spredt enn tidligere) ser vi for oss at det blir et samarbeid og at det søkes inn midler til videre arbeid.

- **Om prionsjukdom hos rein funnet hos ei simle i Nordfjella:**

NINA observerte ei skranten simle under merking av rein. Den var spastisk, skummet av kjeften, døde på stedet. Påvist PWD. 100 % dødelig sjukdom, finnes ingen behandling. Årsak til sykdommen tar tid å finne ut av. Et protein som fører til sykdommen, man må derfor ete dette proteinet for å bli smittet. Miljødirektoratet og Mattilsynets hjemmesider er de eneste kilder til viderefremidling av råd og informasjon om sykdommen som bør brukes. Det er avlivet noe flere dyr i Nordfjella, men det er ikke påvist prionsjukdom hos noen av disse. Mer informasjon vil komme i forkant av jakta.

Olav ble også bedt om å si noe om de innkomne forslagene til årsmøtet:

- **Fjerning av kilosgrense for gebyr for feilskyting av simle på litjbukk-kort:**

Denne kilosgrensen bør man beholde. Det er ikke noe poeng og heller ikke ønskelig å spare «skrapsimlene» som avlsdyr. Dersom man ser at det felles mer simler enn det bør i forhold til mål i bestandsplanen bør man heller regulere dette i andelen simler i kvotefordelinga.

- **Økning av takkantalet i litjbukk-kategorien:**

Vi må fokusere på hva vi ønsker å ha igjen i bestanden. Det er lettest å selektere på kalv, her er det i hovedsak genetikk som forklarer størrelse. Bukk- seleksjon er i all hovedsak en alderseffekt (60 % av forklaringa, mindre genetikk).

Faren med å øke takkantalet er at man skyter ut de største småbukkene (ungbukkene), de som er store i forhold til alderen sin. Det er viktig å fokusere på å få tatt ut de *små ungbukkene og dårlige eldre bukker*.

Et råd er at man fokuserer på å øke andelen større bukker som er eldre enn 5 år, da må man unngå å felle de største ungbukkene. Det blir da viktig å skaffe mer dokumentasjon på størrelsesvariasjon innen kategorien «litjbukk» og å skaffe mer dokumentasjon på alderstrekk hos bukk.

5. Behandling av innkomne saker

A. Tiltak for å øke alder og andel stor bukk

Kåre Merket ga ordet til Terje Borgos. Borgos fortalte om rettighetshavermøtet på Røros i 2015 i etterkant av jakta da det ble informert om registrert nedgang i slaktevekter, spesielt hos kalv, noe som kan ha sammenheng med observert sein brunstaktivitet.

FO1 har sendt inn følgende forslag for årsmøtet i Forollhogna villreinvald:

- «Andelen storbukk i bukkekvota for Forollhogna villreinområde reduseres fra 10 % til 5 % og andelen litenbukk økes tilsvarende fra 20 % til 25 % de kommende 3 år (2016- 2018)».

Bakgrunn for forslaget var den observerte stadig seinere brunstaktiviteten i flokkene og synkende andelen virkelig flotte storbukker.

En lav andel hanndyr i bestanden kan føre til forsinket og usynkron brunst¹. Nå ser det ikke ut for å være generelt lite bukk i Forollhognabestanden, men det er også vist at voksne storbukker stimulerer simlene lettere til brunst enn de yngre bukkene.

Enda i starten på november var det noe brunst å se i flokkene, noe som er svært seint, spesielt for Forollhognareinen, som er kjent for å komme tidlig i brunst.

Lav voksenbukandel og sein brunst har betydning for kalvingstidspunktet som da kan bli forsinket. Forsinket kalving gir naturlig nok lavere høstvekter/slakevekter og kalvene blir dårligere rustet til å klare seg over vinteren fordi de ikke får opparbeidet gode nok fettreserver.

Det er trolig flere faktorer som har påvirket især slaktevektene, men FO1 mener rettighetshaverne må innføre tiltak der man har mulighet for det.

FO1 ser at det kan bli motbør i denne saken ettersom færre storbukker gir mindre inntekter de tre årene man forsøker tiltaket. Dersom man ikke forsøker å snu denne negative trenden vil man imidlertid miste kvalitetsstempelen storbukken i Forollhogna har og som gjør at man kan ta så godt betalt for slike fellingstillatelser. Fellingstillatelsene vil da synke i verdi. I så tilfelle vil tapet bli større og mer varig enn det vil bli ved en reduksjon av storbukkevota i 3 år. FO1 ber derfor de øvrige rettighetshaverne om å gå inn for at valdet forsøker dette tiltaket de kommende tre årene i håp om å øke andelen voksne bukker i bestanden.

Fra Dalsbygda, Vingelen og Magnillsjøan er det kommet inn følgende forslag:

- *Øke takkantallet for liten bukk til 7 (4+3 eller 5+2) eller slaktevekt på maks 50 kilo.*

Dette for å kunne felle «dårlige» storbukker med for eksempel 5+2 takker, eller veldig små storbukker (inntil 50 kilo) med mange takker på kortet for liten bukk. Dette for at det skal bli lettere å felle «liten bukk» ved at det blir flere dyr som kan felles, dårlige storbukker kan tas ut på litjukkortet, litjukkortet blir mer attraktivt og jegerne vil i større grad felle litjukk på dette kortet til fordel for simple/kalv.

Terje fortalte om endringer av forslaget fra Dalsbygda, Vingelen og Magnillsjøan; forslaget om endring av litjukk-kategorien til «under 50» faller bort og forslag om endring av takkantall begrenses til at 5+2 og 6+1 takker blir tillatt i tillegg til det som er gjeldende for litjukk-kategorien i dag.

Trond Magne Aasheim og Jakob Trøan/Vingelen: Vi ser mye «skrapbukk» i bestanden. Det felles mye ungbukk på litjukk-kortet, mens de eldre skrapbukkene får gå. Forslaget fra oss ser vi for oss at skal føre til at mer skrapdyr felles til fordel for de bedre ungbukkene. Det er dessuten viktig å fokusere på dette med å få tatt ut de letteste kalvene, spesielt med bruk av progressive priser/differensierte priser på disse fellingstillatelsene.

Arne M Lunaas/FO1: Vi (FO1 og Dalsbygda, Magnillsjøan og Vingelen) har et felles mål om å øke vektene hos dyrene, men er uenige i fremgangsmåten. Strand underbygger vårt forslag med å bygge opp storbukkandelen for å framskynde brunsten. Roy Andersen har også uttalt dette. Det er bra at Vingelen/Dalsbygda og Magnillsjøan har gjort justeringer i sine forslag for at man skal unngå at flere

fine ungbukker tas ut på litjubukkortene ved en økning av takkantallet, men vi ser at det fort blir komplisert for jegerne når alle disse bestemmelsene angående antall takker skal tas i bruk.

Terje Tovmo/Budalen Fjellstyre: Vi har hatt et fellesmøte blant styrene i Midtre Gauldal og kommet fram til at vi støtter FO1 sitt forslag om å øke andelen litjubukk i avskytinga og redusere andelen storbukk tilsvarende, og ønsker ikke å innføre de foreslåtte endringer i «litjubukk-kategorien». Det er også et poeng å gjøre det enkelt for jegerne.

Aina Eggen/ Sattåhaugen: Forslagene er ikke nødvendigvis motsetninger, begge kan vedtas og innføres parallelt.

Nils Olav Storrø/Budalen villreinvald: Det skytes kalv på litjubukk-kort. Har det noe å si for styringa av forvaltninga?

Olav: Nei, det tror jeg ikke. En fordel i Forollhogna er at man er flinke til å skyte kalv, i mange områder er det et problem at man skyter for lite kalv og har problemer med mange morløse kalver som blir skrantne dyr.

Merket: Jeg foreslår at vi tar en timeout så FO1 og Vingelen, Dalsbygda og Magnillsjøan forsøker å finne et felles forslag som kan legges fram for årsmøtet.

Etter «timeouten» kom FO1, Vingelen, Dalsbygda og Magnillsjøan med følgende felles forslag til årsmøtet:

Som litjubukk kan felles bukker med maks tre takker på hver side endetakken medregnet . Bukker med mer enn 3 takker på en side kan skytes som litjubukk dersom de har maks 2 takker på motsatt side.

Alle gevir eller bilde av gevir av litjubukk skal forevises ved kontroll og veiing.

I praksis vil det si at litjubukk-kategorien blir som før (3+3 takker), men det blir ikke gebyr dersom litjubukkjegerne feller bukker med inntil 2 takker på den ene av gevirstengene.

Forslaget fra FO1 om at storbukkkandelen settes ned til 5 % og litjubukkandelen settes opp tilsvarende til 25 % beholdes som foreslått fra FO1 i det nye, felles forslaget.

Vedtak: Det opprinnelige innsendte forslaget fra Dalsbygda, Magnillsjøan og Vingelen forkastes. Det framlagte felles forslaget fra FO1, Dalsbygda, Vingelen og Magnillsjøan ble vedtatt enstemmig av årsmøtet. Forslaget fra FO1 om at storbukkkandelen settes ned til 5 % og litjubukkandelen settes opp tilsvarende til 25 % ble vedtatt enstemmig av årsmøtet.

B. Innføre feilskytingsgebyr for felling av simle under 29 kilo på kort for liten bukk

Forslaget er fremmet av Dalsbygda, Vingelen og Magnillsjøan for å unngå at jegere feller simle på kort for liten bukk.

Villreinutvalget støtter forslaget.

Borgos informerte årsmøtet om at forslaget er trukket og vil således ikke tas opp til avstemning.

Forslaget er trukket.

C. Søknad om støtte til ferdselsregistreringsprosjektet

Det vises til utsendt søknad samt orientering om prosjektet som ble gitt under forrige årsmøte på Kotsøy. Det søkes utvalget om kr 50.000,- i 2016 til ferdigstilling av prosjektet. Per Ousten, villreinnemda, orienterte kort om ferdselsprosjektet, om bakgrunn for ønsket om et slikt prosjekt og hva man har funnet så langt.

Villreinutvalget fremmer følgende forslag til årsmøtet:

- Årsmøtet bevilger kr 35.000,- i tilskudd til ferdselsprosjektet.

Årsmøtets vedtak: Årsmøtet bevilger kr 35.000,- i tilskudd til ferdselsprosjektet.

D. Vedta fellingskvote med tilhørende kjønns- og aldersfordeling for 2016.

Villreinutvalget foreslår en kvote på 750 dyr med normal fordeling, men andel og størrelse på bukkkortkategoriene endres i tråd med vedtak som fattes i sak 5A.

Med bakgrunn i villreinutvalgets prosjekt opp mot ungdom foreslås at villreinutvalget får disponere en kvote på 20 dyr med normal kjønns- og aldersfordeling.

Borgos la fram en beregning av sannsynlig stammestørrelse basert på strukturtellinger og minimumstillinger. Dette viser at det er trolig at vi ligger nært oppunder målet på 2000 vinterdyr i Forollhogna.

Arne Nyaas fortalte om vanskelige telleforhold vinteren 2016 og mange forsøk på å få til vellykket telling. I Rendalen hvor han også er med å teller og som er et ganske likt område som Forollhogna ble nært 100 % av bestanden funnet under minimumstillingen, mens det i Forollhogna trolig er mye mindre som ble funnet. I Rendalen er man ute med bakkemannskap i forkant av flytellingene og leter etter rein, dette bør rettighetshaverne og utvalget gå inn for at utføres i Forollhogna i framtida. Resultatene av tellingene legges ut på hognareinen.no fortløpende.

Urset: Vi skal absolutt drøfte dette med bakkeundersøkelser i forkant av minimumstillingene i utvalget.

Borgos: Aldersfordelinga på bukken i kvota blir endret i henhold til vedtak i sak 5A: Liten bukk 25 %, Stor bukk 5 %. Ellers blir forslaget som framlagt i utsendte årsmøtepapirer.

Årsmøtets vedtak: Årsmøtet ga enstemmig sin tilslutning til forslaget.

E. Valg

Arne Magne Lunaas la fram valgkomiteens innstillinger.

Komiteen har bestått av Håvard Østgård, Arne Magne Lunaas og Magne A Bergan

Valgkomiteens innstilling og årsmøtets vedtak:

Leder: Hallvard Urset. Innstilling: gjenvalg, 2 år. Vara: Harald Sørli, Vingelen. *Vedtak: vedtatt.*

Revisor 1: Svein Jarle Storrø. Innstilling: Gjenvalg. *Vedtak: Vedtatt*

Revisor 2: Terje Tovmo. Innstilling: Gjenvalg. *Vedtak: Vedtatt*

Vara: Ståle Solem. Innstilling: Gjenvalg. *Vedtak: Vedtatt*

Valgkomiteen: Innstilling på 1 nytt medlem: Vegard Lillebakken, Dalsbygda, 3 år. Vara: Geir Østgårdsgjelten, Dalsbygda. *Vedtak: Vedtatt*

Godtgjørelse for styret. Innstilling: uendret. *Vedtak: Vedtatt*

F. Budsjett.

Borgos gjennomgikk forslag til budsjett for 2016 fra villreinutvalget.

Borgos foreslår at post «Flyleie» økes fra 25.000 til 30.000 i forslaget fordi vi vet at vi kommer over dette beløpet i 2016.

Lunaas: På grunn av planlagt økning av stammen og dermed også kvoter og antall jegere bør også oppsynsutgiftene medregnes å øke. FO1 foreslår derfor å øke denne posten fra kr 215.000 til kr 240.000 i budsjettet (som i budsjett for 2014).

Urset: det stemmer at det kan bli behov for økt oppsynsaktivitet, men vi forsøker å spare litt der det er mulig.

Borgos: Vi har forsøkt å være mer effektive i oppsynsaktiviteten og mente at vi klarte det i 2015 da utgiftene ble på omkring kr 211 000.

Urset: Vi kan endre det, men det har ikke noe stor betydning, det gir bare et større underskudd i budsjettet. Men vi støtter dette forslaget.

Årsmøtets vedtak: Årsmøtet ga enstemmig sin tilslutning til forslaget til budsjett med de endringer som ble foreslått under årsmøtet.

G. Orienteringer:

Borgos informerte om sperregjerdet og tamreinovergang i 2015. Det har vært noen utfordringer med rein som har gått gjennom en undergang, gjerde som er revet ned av vind og gjerde som har vært midlertidig tatt ned på grunn av arbeid. Vi er i dialog med berørte parter for å få dette til å fungere bedre framover.

Nyaas informerte mer om det planlagte bladet Forollhogna: 80 sider til sammen hvorav 10 villreinorientert, resten «bygdestoff». Vi ønsker mer stoff og bladet skal i trykken i juni. Vi håper at rettighetshaverne selger bladet med kortene.

Mekret: kjempebra blad, men det må arbeides mer med distribusjon, i 2014 var dette litt «både-og» i Soknedal.

Borgos informerte om arbeidet med tellende areal. Det står i gjeldende bestandsplan at tellende areal skal gjennomgås. På rettighetshavermøtet før jul ble det framlagt et forslag til nytt tellende areal fra nemda. Her var det tatt utgangspunkt i de høydekotene som har vært lagt til grunn tidligere. Når man så la dette på et kart ble det store endringer fra tidligere tellende arealer for enkelte rettighetshavere. Vi hadde håpet å kunne bruke leveområdegrensen som den er definert i regional plan for området. For enkelte områder ville det da blitt store endringer i tellende areal og dermed kvoter ettersom leveområdegrensa er lagt mye lengre ned mot de fleste bygdene enn hva grensa for tellende areal er per i dag. Kvoten vil i år tildeles etter gjeldende tellende areal også vil vi gå videre med arbeidet med dette for seinere tildelinger. Utvalget vil sende over et forslag til nemda om å se nærmere på muligheten for å bruke leveområdegrensen som nytt tellende areal.

H. Eventuelt:

Urset informerte de frammøtte om at utvalget fikk to nye medlemmer i 2015: John Arne Aasen og Helge Bjerkseth.

Urset takket Merket for utmerket møteledelse og rettet også en takk til referent Kristin L Austvik. En stor takk ble gitt til Olav Strand for oppmøte og svært godt framlegg.

Takk til arrangør Soknedal Fjellstyre for god mat og godt opplegg. Takk også til de oppmøtte.

Soknedal, 23.04.2016

Arne Magne Tinnas
Helge Arne Bjerkseth